

Okruhy ke specializaci SURDOPEDIE

2013/2014

Navazující magisterské studium – kombinovaná forma

---

1. Úvod do surdopedie – vymezení základních terminologických pojmů

Obor, cíl, metody, mezioborové vztahy, předmět zájmu oboru surdopedie

2. Historie péče o jedince se sluchovým postižením

Průkopníci vzdělávání neslyšících (obd. 16. – 17. století), rozvoj institucí, ústavů a škol pro neslyšící, historický vývoj koncepcí vyučování, milánský kongres

3. Sluch

Význam sluchu, anatomie sluchového analyzátoru, etiologie sluchového postižení, faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového ústrojí, důsledky sluchové vady

4. Diagnostika sluchových vad

Klasifikace sluchových vad, nedoslýchavost, hluchota, ohluchlost, presbyakusis, tinnitus, diagnostika sluchového postižení, objektivní a subjektivní sluchové zkoušky, screeningové vyšetření sluchu

5. Řeč osob se sluchovým postižením

Ontogeneze řeči, stádia vývoje řeči u osob se sluchovým postižením, charakteristika jednotlivých jazykových rovin - úroveň řeči po stránce obsahové, artikulační a gramatické, modulační faktory

6. Logopedická péče o jedince se sluchovým postižením

Charakteristika mluveného projevu osob se sluchovým postižením, individuální logopedická péče, sluchová výchova, vyvozování hlásek, rozvoj lexikální a gramatické stránky řeči, globální čtení

7. Český jazyk v komunikaci neslyšících

Mluvená řeč, psaná podoba řeči, čtení s porozuměním, úprava textu pro čtenáře se sluchovým postižením, využití nových médií a internetu v komunikaci neslyšících

8. Komunikační formy osob se sluchovým postižením

Charakteristika a význam mezilidské komunikace, komunikační formy osob se sluchovým postižením

9. Vizually motorické komunikační systémy

Teoretické základy českého znakového jazyka, znakový jazyk, tlumočení znakového jazyka - podmínky tlumočení, etický kodex tlumočnicka znakového jazyka

10. Sluchová protetika

Individuální sluchová protetika, přístroje a pomůcky pro individuální logopedickou péči a sluchovou výchovu, kompenzační pomůcky a jejich význam

11. Kochleární implantace

Podmínky přidělení kochleárního implantátu, výběr kandidátů, předoperační příprava, logopedická péče po implantaci, metodika práce s uživatelem kochleárního implantátu

12. Systém vzdělávání u dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením

Předškolní zařízení, základní školy pro sluchově postižené, OU, SOU, SOŠ, SŠ pro sluchově postižené, možnost studia na VŠ, profesní uplatnění

13. Vzdělávací přístupy ve školách pro sluchově postižené

Speciální vyučovací metody - organizace vyučování ve školách pro sluchově postižené, orální metody, totální komunikace, bilingvální přístup, pozice neslyšícího pedagoga

14. Možnosti integrace žáků se sluchovým postižením do běžných vzdělávacích zařízení

Podmínky integrace, spolupráce s SPC, služby poskytované SPC integrovaným žákům, učitelům běžných škol a rodičům

15. Včasná intervence u dětí se sluchovým postižením

Střediska rané péče, speciálně pedagogická centra, formy spolupráce s rodinou, situace rodičů dítěte se sluchovým postižením, zdravotnická péče, depistáž, speciálně pedagogická diagnostika, výběr školského zařízení, včasná sluchově řečová výchova

16. Legislativní opatření

Legislativní opatření vztahující se ke vzdělávání žáků a studentů se sluchovým postižením, zákon o komunikačních systémech, možnosti využívání tlumočení do znakového jazyka, příspěvky na kompenzační pomůcky

17. Komunita Neslyšících

Kulturní definice hluchoty – „Neslyšící“, organizace osob se sluchovým postižením, volnočasové aktivity

18. Sluchová vada a další kombinovaná postižení

Péče o jedince se sluchovou a další přidruženou vadou, současné pojetí vícenásobného postižení, možnosti augmentativní a alternativní komunikace

19. Hluchoslepota

Pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, možnosti vzdělávání a organizace pro jedince s hluchoslepotou – LORM, Via, Záblesk, Klub přátel červenobílé hole

20. Komunikační systémy hluchoslepých

Charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou - mluvená řeč, prstová abeceda, Braillovo písmo, Lormova abeceda, daktylografie, znakový jazyk, taktilní podoba znakového jazyka

---

DOPORUČENÁ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE:

Adresář služeb nejen pro neslyšící Praha: FRPSP, 2011. (možné objednat na www.frpsp.cz)

EVANS, L. *Totální komunikace. Struktura a strategie.* Hradec Králové: Pedagogické centrum, 2001.

FREEMAN, R. D. et al. *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP, 1992.

GÜNTHER, K. B. *Bilingvální vyučování neslyšících žáků základní školy.* Praha: MŠMT, 2000.

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením.* Praha: Septima, 2002.

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení – úvod do surdopedie.* Praha: Portál, 2012

HORÁKOVÁ, R. *Nedoslýchavost v období senia.* In MÚHLPACHR, P. *Schola Gerontologica.* Brno: MU, 2005, s. 112-117, ISBN 80-210-3838-1

HORÁKOVÁ, R. *Úvod do surdopedie.* In Pipeková, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* Brno: MU, 2010.

HORÁKOVÁ, R. *Specifika vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením.* In Opatřilová, D. (ed.) *Pedagogicko psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami,* Brno: MU, 2006, s. 243-281.

HORÁKOVÁ, R., DINGOVÁ, N., ZAHUMENSKÁ, J. *Specifika tlumočení ve vzdělávání.* Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008

HORÁKOVÁ, R., SOURALOVÁ, E. *Problematika osob s hluchoslepotou a kontaktní tlumočení u hluchoslepých preferujících český znakový jazyk.* Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008.

KLENKOVÁ, J., BYTEŠNÍKOVÁ, I., HORÁKOVÁ, R. *Logopedie a surdopedie.* Brno: Paido, 2007, 100 s.

HRONOVÁ, A., MOTEJZLÍKOVÁ, J. *Raná komunikace mezi matkou a dítětem.* Praha: FRPSP, 2002.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl.* Praha: Septima, 1997, 1998.

HRUBÝ, J., BAREŠOVÁ. *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ.* Praha: Septima, 1999

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících.* Praha: Septima, 1998.

JANOTOVÁ, N., SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole.* Praha: Septima, 1998.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených.* Praha: Karolinum, 2002.

LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie.* Brno: Paido, 2003.

LEONHARDT, A. *Úvod do pedagogiky sluchovo postižených.* Bratislava: Sapientia, 2001.

LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých I.* Praha: Scientia, 2000.

LUDÍKOVÁ, L. *Edukace hluchoslepeho dítěte raného věku.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2001.

LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých III.* Praha: Scientia, 2001.

MACUROVÁ, A. *Poznáváme český znakový jazyk. (Úvodní poznámky).* *Speciální pedagogika,* 2001, roč. 11, č.2.

MACUROVÁ, A. *Proč a jak zapisovat znaky českého znakového jazyka.* In *Speciální pedagogika,* 1996, roč. 6, č. 1.

NOVÁK, A. *Foniatrie a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami.* Praha: 1994.

NOVÁK, A. *Foniatrie a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči.* Praha: 1997.

POTMĚŠIL, M. *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených.* Praha: Fortuna, 1999.

POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii.* Olomouc: UP, 2003

POUL, J. *Jak vést neslyšící dítě k četbě.* Praha: Knihovna časopisu GONG, 1991.

POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících.* Brno: Paido, 1996.

PULDA, M. *O výuce odezírání.* Praha: Knihovna časopisu Gong, 1990.

PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk.* Brno: MU, 1992, 1994.

PULDA, M. *Včasná sluchově řečová výchova malých sluchově postižených dětí.* Brno: MU, 2002

PULDA, M. *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole.* Brno: Paido, 2000

RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. et al. *Speciální pedagogika.* Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2003.

SOBOTKOVÁ, A. *Edukace dětí a žáků se sluchovým postižením,* In VÍTKOVÁ, M.: *Integrativní školní (speciální) pedagogika,* Brno, MSD, 2003.

SOBOTKOVÁ, A. *Včasná diagnostika a pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením jako úkol SPC,* In VÍTKOVÁ, M.: *Otázky speciálně pedagogického poradenství,* Brno, MSD, 2003.

SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících.* Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2002.

SOURALOVÁ, E. *Vzdělávání hluchoslepých II.* Praha: Scientia, 2000.

SOURALOVÁ, E., LANGER, J. HORÁKOVÁ R., RÁDLOVÁ, E., ŠARÁTKOVÁ, A. *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, základní zásoba znaků.* Výukový CD-ROM, 1. část, Praha: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, 2006

STRNADOVÁ, V. *Jaké je to neslyšet.* Praha: Česká unie neslyšících, 1995.

STRNADOVÁ, V. *Hluchota a jazyková komunikace.* Praha: FF UK, 1998.

STRNADOVÁ, V. *Hádej co říkám aneb Odezírání je nejisté umění.* Praha: Helix, 2001.

SVOBODOVÁ, K. *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem.* Praha: Septima, 2005

ŠEDIVÁ, Z. *Rozvíjení sociální dovedností sluchově postižených.* Praha: Septima, 1997, 1998

ŠEDIVÁ, Z. *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi.* Praha: Septima: 2006

ŠLAPÁK, I., FLORIÁNOVÁ, P. *Kapitoly z otorhinolaryngologie a fonoatrie.* Brno: Paido, 1999.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí.* Praha: Septima, 1996

INTERNETOVÉ ODKAZY:

- www.cktzj.com, www.ruce.cz, www.ticho.cz, www.pevnost.com, www.lorm.cz, www.teiresias.muni.cz, www.frpsp.cz
- www.agbell.org, www.asha.org, www.infantheating.org

ČASOPISY: Speciální pedagogika, Gong, INFO Zpravodaj, Doteky